

4. История и философия экономики / под ред. М. В. Коноголова. – М. : КноРус, 2010. – 662 с.

УДК 658.14

*Мулько А.Ю., к. н. держ. упр., доцент,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

РЕДИЗАЙН СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЇ АГРЕСІЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Фінансова безпека є одним із ключових складників національної безпеки та основою безпеки економічної. У державному управлінні фінансову безпеку визначають як «стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [1, с. 73 – 74]».

У системі фінансовою безпеки виокремлюємо такі сфери: бюджетна; управління державним боргом і гарантованим державою боргом; управління боргом корпоративного сектору; податкова; фінанси реального сектору економіки; банківська; функціонування валютного та фондового ринку.

Необхідність зміни системи фінансової безпеки офіційно задекларували ще у 2012 р. схваливши Концепцію забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері як реакцію на виклики кризи 2008 – 2009 рр. До чинників, що можуть призвести до створення загроз національній безпеці у фінансовій сфері, тоді віднесли: нестабільність та недосконалість правового регулювання у фінансовій сфері; нерівномірний розподіл податкового навантаження на суб'єктів господарювання; погіршення інвестиційного клімату; низький рівень бюджетної дисципліни і розбалансованість бюджетної системи; збільшення обсягу державного боргу; тінізація економіки; недостатній рівень золотовалютних резервів; значний рівень доларизації економіки; істотні коливання обмінного курсу національної валюти, не обумовлені дією макроекономічних факторів; слабкий розвиток фондового ринку; недостатній рівень капіталізації фінансової системи [3]. До цих факторів сьогодні додалися не менш складні виклики: зовнішня агресія Російської Федерації, анексія АР Крим та частини східних територій України, світова пандемія COVID-19 та спричинена, у тому числі жорсткими карантинними заходами економічна криза.

Під час внесення змін до Державного бюджету України на 2020 р. П уряд України переглянув макроекономічні показники на 2020 р., зокрема очікується скорочення ВВП на 3,9 % порівняно із раніше прогнозованим зростанням 3,7 % і девальвацію гривні до 29,5 грн за дол. США [6]. Таке падіння гривні спостерігалось у 2015 р., а зменшення національного ВВП –

більше, ніж у 2009 р. Керівниця Європейського центрального банку К. Лагард допускає велику ймовірність для Європи економічного шоку 2008 р. Глобальне безробіття прогнозують експерти Міжнародної організації праці – на майже 25 млн осіб [7]; в Україні – зростання безробіття у 2020 р. з 8,1 % до 9,4 % [6].

Першочергові кроки для ствердження фінансової безпеки

Наразі фінансова безпека є радше метою, аніж дієвим, ефективно працюючим інструментом. Зокрема, наголошується на таких напрямках ствердження фінансової безпеки держави на сучасному етапі: запровадити дієві механізми попередження загроз; модернізувати законодавство; впровадити сучасні форми взаємодії різних владних структур та інституцій у питаннях фінансової безпеки та фінансового моніторингу; запобігти впливу російського капіталу у будь-яких формах на внутрішньодержавні процеси [5].

Вирішувати означені проблеми пропонувалося шляхом створення Національного бюро фінансової безпеки України, що особливої функціонування якої визначалися аналогічно з Європейським агентством з боротьби з шахрайством (OLAF). Досвід нагромадження контрольно-владних інституцій в Україні має радше негативний, аніж позитивний характер і призводив найчастіше до необґрунтованого збільшення управлінського апарату та рівня бюрократизації процесів, дублювання функцій та завдань, нецільового використання бюджетних коштів та надмірної регуляції національної економіки.

Долати нові виклики система фінансової безпеки держави повинна на основі використання нових ризик-орієнтованих методів аналізу, своєчасного виявлення та усунення системних загроз у сфері публічних і корпоративних фінансів, запобігання їх виникненню центральному рівні, де головним суб'єктом виступають органи державної влади, і місцевого, де суб'єкт – органи місцевого самоврядування та місцеві органи виконавчої влади. При цьому в частині публічних фінансів акцентувати увагу необхідно на захисті потоків фінансових ресурсів на вході до державного та місцевих бюджетів і виходів – під час розподілу видатків; інший аспект – декриміналізація і демоніполізація економіки, протидія приховуванню та виведення доходів в офшорні зони. Останньому питанню присвячений окремий законодавчий блок у сфері фінансового моніторингу, включаючи Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [2] (набуває чинності з 28.04.2020 р.), відповідної стратегії [4] та плану заходів з її реалізації.

До пандемії COVID-19 у багатьох країнах прогнозувалося, що процентні ставки та інфляція залишатимуться на низькому рівні протягом тривалого періоду. Тому ризиків системної фінансової безпеки держави необхідний насамперед, щоб вчасно і адекватно зреагувати на об'єктивну потребу вливання грошей в національну економіку. Тут Національний банк України

як складник фінансової системи повинен змінити оперативний дизайн грошово-кредитної політики, включаючи запровадження інструментів довгострокового рефінансування, капітальних буферів (буфер збереження капіталу та системний буфер), реструктуризації позик, згладжування волатильностіна валютному ринку тощо. Водночас відбудеться значне підвищення коефіцієнтів державного боргу і, можливо, поява секторів економіки, які опиняться під державним контролем. За цих обставин буде доцільно використовувати бюджетне стимулювання, у тому числі й попиту, яке буде відрізнятися високою ефективністю та полегшить вихід із надзвичайних заходів під час кризи.

Посилення видаткового навантаження на органи місцевого самоврядування та зменшення надходжень до місцевих бюджетів через внесення тимчасових змін в бюджетну систему та обмежень у зв'язку із надзвичайною ситуацією посилює ризики дефолту, тобто коли орган місцевого самоврядування неспроможний сплачувати свої боргові зобов'язання згідно з умовами відповідних угод. Процедура дефолтів (банкрутства) органів місцевого самоврядування регламентовані у багатьох країнах світу, оскільки така ситуація є небезпечною як економічно, так і політично для жителів територіальної громади, області та всієї країни. Тому, врегулювання механізмів оголошення дефолту та визнання органу місцевого самоврядування банкрутом також є актуальним для України в системі фінансової безпеки держави.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т./ НАДУ при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. ; Т. 1: Теорія державного управління / наук.-ред. колегія: В.М. Князев (співголова), І.В. Розпутенко (співголова) та ін. – 2011. – 748 с.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : закон України від 06 груд. 2019 р. № 361-20. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-IX>.
3. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 сер. 2012 р. № 569-р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>.
4. Про схвалення Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 груд. 2015 р. № 1407-р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1407-2015-%D1%80>.
5. Томчук О. Фінансова безпека України: ключові виклики та завдання /О. Томчук// Вісник. Офіційно про податки. – 2017. Режим доступу :

<http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100006350-finansova-bezpeka-ukrayini-klyuchovi-vikliki-ta-zavdannya>.

6. Уряд схвалив зміни до Державного бюджету на 2020 рік // Кабінет Міністрів України. – 2020. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-zmini-do-derzhavnogo-byudzhetu-na-2020-rik>.

7. Almost 25 million jobs could be lost worldwide as a result of COVID-19, says ILO. – URL : https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newstroom/news/WCMS_738742/lang-en/index.htm.

Секція 9. Логістика і транспорт

УДК 658.7

Корінний С.М.
Льотна академія Національного авіаційного університету

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Логістика є основою успішного функціонування суб'єктів господарювання в країнах з розвинутою ринковою економікою, а формування логістичної системи забезпечує підвищення ефективності економічних процесів та зниження загальних витрат підприємств. В Україні кількість підприємств, що працює на основі концепцій логістики наразі є невеликою. Переважно це підприємства з іноземними інвестиціями, які мають окремі відділи логістики та добре сформовану логістичну систему.

Логістична система являє собою організаційно-управлінський механізм координації, який дає змогу досягти ефекту завдяки чіткій злагодженості у діях спеціалістів різноманітних служб, що беруть участь в управлінні матеріальним потоком [1, с. 56].

Логістичним системам притаманні всі властивості економічних систем, а саме:

- *складність* (велика кількість елементів, складна взаємодія між ними, складність функцій, невизначеність),
- *ієрархічність* (підпорядкованість нижчого рівня елементам вищого рівня),
- *цільність* (властивість виконувати задану цільову функцію, реалізована тільки системою в цілому),
- *структурованість* (наявність певної організаційної структури системи),
- *рухливість* (мінливість параметрів під впливом зовнішнього середовища, а також рішень учасників логістичного ланцюга),
- *унікальність, непередбачуваність та невизначеність поведінки* у конкретних умовах,